

Læreplan i vg3 møbelsnekkerfaget

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 15.juni 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2022

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Vg3 møbelsnekkerfaget handler om å lage møbler og innredninger i tre og andre materialer ved bruk av håndverktøy og maskiner. Gjennom praktisk arbeid, valg og bruk av materialer, verktøy, maskiner og gamle og nye håndverksteknikker utvikler lærlingene håndlag og innsikt i skapende arbeidsprosesser. Faget skal utvikle yrkesutøvere som kan produsere møbler og innredninger og dekke behovet for reparasjon og restaurering for et bredt spekter av private og offentlige kunder.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. Vg3 møbelsnekkerfaget skal ruste lærlingene til å utvikle produkter med utgangspunkt i bærekraft, kvalitet, kultur og historie. Lærlingene skal oppleve mestring og finne sin egen faglige identitet gjennom å utvikle håndlag og reflektere over håndverksutførelsen i arbeid med møbler og innredninger. Faget viderefører tradisjonell håndverkskunnskap og tar vare på ressurser for framtiden. Videre bidrar faget til å skape respekt og forståelse for kultur- og naturarv, og på dette grunnlaget kan nye løsninger utvikles. Faget skal også bidra til å gi lærlingene kunnskap om arbeidsgivers og arbeidstakers plikter og rettigheter og om betydningen av trepartssamarbeidet, der arbeidsgiveren, arbeidstakeren og myndighetene jobber sammen for å utvikle faget og et bedre arbeidsliv.

Kjerneelementer

Framstilling av møbler

Kjerneelementet framstilling av møbler handler om prosessen med å lage møbler og innredninger på en håndverksmessig måte. Det innebærer å utarbeide idé og arbeidstegning, å planlegge og gjennomføre produksjonen og å presentere det ferdige produktet. Videre handler det om å utvikle møbler og innredninger i historiske stiler og i nye trender.

Materialkunnskap

Kjerneelementet materialkunnskap handler om å velge riktige materialer til ulike produkter og produktdele. Det innebærer å forstå at kvaliteten på materialene avgjør hvilke bruksområder de egner seg for, hvordan de skal snekres sammen, og hva slags lim og overflatebehandling som er egnet. Materialkunnskap omfatter også kunnskap om trematerialenes spesielle egenskaper og hvordan de reagerer med luftfuktighet. Kjerneelementet handler også om lagring av tre, bearbeiding og valg av hjelpematerialer i en bærekraftig produksjon.

Teknikker og verktøybruk

Kjerneelementet teknikker og verktøybruk handler om kunnskap og ferdigheter i å anvende både tradisjonelle og nyere sammenføyingsmetoder. Det innebærer å velge riktig metode og utføre teknikkene med håndverktøy når man arbeider med heltre i nyproduksjon, og å kunne reparere og vedlikeholde gjenstander fra tidligere tider. Videre handler det om å overføre erfaring fra manuelt arbeid til mer rasjonell produksjon med bruk av elektrisk drevne og digitalt styrte maskiner og å benytte moderne sammenføyingsmetoder med spesialverktøy. Arbeid i heltre eller platematerialer krever ulike typer verktøy, beslag og hjelpemidler. Kjerneelementet handler også om ergonomiske arbeidsstillinger og trygge arbeidsrutiner. Det betyr også å arbeide i tråd med gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet, og at bruk av verneutstyr, datablad og bruksanvisninger er en integrert del av alt verkstedarbeid.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I vg3 møbelsnekkerfaget handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å utvikle håndlag, gode arbeidsrutiner og evne til problemløsning og om å utvikle identitet og ta ansvarlige valg i eget liv og i skapende arbeid. Det handler også om hvordan man kan gi uttrykk for egne opplevelser, tanker og meninger i samarbeid med andre og i arbeidet med oppgaver innenfor møbelsnekkerfaget.

Bærekraftig utvikling

I vg3 møbelsnekkerfaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om å reflektere kritisk rundt valg og bruk av kortreiste, fornybare klima- og miljøvennlige materialer og restriksjoner knyttet til utrydningstruede treslag. Det handler videre om å legge vekt på produksjon av holdbare produkter der vedlikehold, reparasjon og gjenbruk er mulig, og å videreutvikle og skape nye møbler og innredninger med god og varig kvalitet. Bærekraftig utvikling handler også om at faget er en del av arbeidet med å sikre verdens natur- og kulturarv.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i vg3 møbelsnekkerfaget innebærer å lytte til og gi respons i spontan og forberedt samtale. Det innebærer også å bruke fagspråk i kommunikasjon med kunder, leverandører, kolleger og andre samarbeidspartnere og å tilpasse kommunikasjonen til mottaker og formål.

Lærlingene utvikler muntlige ferdigheter når de drøfter, reflekterer og presenterer produkter og metoder alene og i fellesskap.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i vg3 møbelsnekkerfaget innebærer å bruke fagspråk til å utforme tekster tilpasset mottaker og formål. Det innebærer også å lage arbeidsbeskrivelser og å presentere og dokumentere arbeidsprosesser gjennom tekst og visualiseringer til kunder, kolleger, leverandører og andre samarbeidspartnere. Videre innebærer det å utforske og reflektere over faglige emner og problemstillinger, bygge opp argumentasjon og revidere egne tekster.

Å kunne lese

Å kunne lese i vg3 møbelsnekkerfaget innebærer å finne og vurdere informasjon i faglitteratur, arbeidsbeskrivelser, tegninger, tekniske datablader, bilder og illustrasjoner. Det innebærer også å sammenligne, tolke informasjon og trekke faglige slutninger ut fra kjent og ukjent fagstoff. Videre innebærer det å bruke kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve.

Å kunne regne

Å kunne regne i vg3 møbelsnekkerfaget handler om å måle opp, beregne størrelser, areal og volum og bearbeide informasjonen for å forstå sammenhenger og å sammenligne og presentere resultater på ulike måter. Videre innebærer det å beregne materialforbruk, timeforbruk og andre kostnader knyttet til produksjonen. Det omfatter også å kunne måle vinkler, beregne styrkeforhold og konstruere vinkler og ulike former.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i vg3 møbelsnekkerfaget innebærer å bruke digitale ressurser i arbeid med design, arbeidstegning og produksjon. Det innebærer også å innhente informasjon, delta i faglige nettverk og bruke digitale verktøy til presentasjoner og dokumentasjon av eget arbeid. Digitale ferdigheter innebærer videre å vurdere, bearbeide og sammenstille informasjon, være kildekritisk og vise til kilder. Det innebærer også å utvikle etisk bevissthet og vise digital dømmekraft ved å følge regler og normer.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering vg3 møbelsnekkerfaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere eget arbeid
- produsere møbler og innredninger fra idé til ferdige produkter og gjøre rede for hvordan ulike valg påvirker form, funksjon, konstruksjon, langvarig bruk og gjenbruk
- gjøre rede for ulike stilretninger fra møbelhistorien og anvende kunnskapen i arbeid med reparasjoner og som inspirasjon til utvikling av nye produkter
- utvikle og konkretisere kunders, oppdragsgiveres og egne ideer ved hjelp av håndskisser, fysiske modeller eller digitale hjelpemidler, utarbeide arbeidstegning og anvende denne i eget arbeid
- anvende fagspråk i kommunikasjon med kunder og andre om design, form og materialer
- utarbeide kappliste, arbeidsbeskrivelse og materialliste i samsvar med arbeidstegningen
- beregne tidsforbruk og pris på egne produkter og tjenester og vurdere sammenhengen mellom materialvalg, kvalitet, produktivitet og lønnsomhet
- velge og bruke håndverktøy og snekkermaskiner til å forme og føye sammen materialer til møbler og innredninger med ønsket kvalitet på produktet og miljøhensyn i produksjonsprosessen
- gjøre rede for ulike treslags oppbygning, egenskaper, bruksområder og betydning for klima og miljø og bruke denne kunnskapen i valg av materialer til møbler og innredninger
- måle fuktinnhold, vurdere og velge metode for lagring og stabling av trematerialer og reflektere over hvordan ulike valg påvirker kvalitet, skader og svinn
- vurdere og velge trelast ut fra tekniske og estetiske egenskaper, dele opp planker og lime emner til møbeldeler
- vurdere og velge platematerialer for finering og laminering og finere ved å fuge sammen finerark av tre og laminere med belegg i natur- eller kunstmateriale
- utforske, vurdere og anvende ulike typer lim og overflatebehandlingsmidler og gjøre rede for hvordan ulike valg påvirker bruksegenskaper og varighet på møbler og innredninger, og hvordan dette påvirker miljøbelastningen
- vurdere og velge håndverksteknikker for å lage møbeldeler, møbler og innredninger i heltre med sink, grad og tapp for hånd og maskinelt

- vurdere og velge teknikker for å lage møbler og innredninger av ulike platematerialer med løstappsystemer eller andre egnede sammenføyningsmetoder utført med maskiner
- lage håndsinkede skuffer, innhøvlet i skufferom med styrlist og lage fyllingsdør med glattpusset tappforbindelse
- vurdere og velge beslag, låser, hengsler og skinner og montere ved bruk av håndverktøy og maskiner
- velge og utføre transparent, beskyttende overflatebehandling med lakk, olje eller voks tilpasset produktets egenskaper
- utforske og bruke fagets historie og egenart til å formidle og videreføre tradisjonell møbelsnekking, ta del i utvikling av faget og rettlede kunder
- slipe håndverktøy og vurdere behov for og utføre enkelt vedlikehold på maskiner
- velge hensiktsmessige arbeidsstillinger og følge gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet i alt arbeid på verkstedet
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet i faget, og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i vg3 møbelsnekkerfaget når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i vg3 møbelsnekkerfaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Vurderingsordning

Sluttvurdering

Før svenneprøven må alle som ikke har fulgt normalt opplæringsløp, ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i faget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i vg3 møbelsnekkerfaget skal avsluttes med en svenneprøve. Alle skal opp til svenneprøven, som skal gjennomføres over minst ti virkedager.